

WYMAGANIA EDUKACYJNE I KRYTERIA OCENIANIA Z GEOGRAFII

Klasa VII

Ocena dopuszczająca

1. Podstawy geografii (rozdział dodatkowy)

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie terminu geografia
- przedstawia podział nauk geograficznych
- podaje wymiary Ziemi
- wyjaśnia znaczenie terminów: siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik, długość geograficzna, szerokość geograficzna
- wskazuje na globusie i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią
- wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową
- wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy
- wymienia elementy mapy
- wymienia rodzaje skal
- wyjaśnia znaczenie terminów: wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomica
- odczytuje z mapy wysokość bezwzględną
- podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych

2. Środowisko przyrodnicze Polski

Uczeń:

- podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje powierzchnię Polski
- wskazuje na mapie geometryczny środek Polski
- wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie terminu geologia

- wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów plejstocen i holocen
- wyjaśnia znaczenie terminów krajobraz polodowcowy i rzeźba glacialna
- wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski
- wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie
- wymienia główne rodzaje skał
- wyjaśnia znaczenie terminów: pogoda, klimat, ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny
- wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego
- wymienia elementy klimatu
- wyjaśnia znaczenie terminu średnia dobowa wartość temperatury powietrza
- wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce
- wymienia rodzaje wiatrów
- wyjaśnia znaczenie terminów:
system rzeczny, dorzecze, zlewisko, przepływ
- wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski
- określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego
- podaje główne cechy fizyczne Bałtyku
- wyjaśnia znaczenie terminów: gleba, czynniki glebotwórcze, proces glebotwórczy, profil glebowy
- wymienia typy gleb w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu lesistość
- wymienia różne rodzaje lasów w Polsce
- wymienia formy ochrony przyrody w Polsce
- wskazuje na mapie Polski parki narodowe

3. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń:

- wskazuje na mapie politycznej Europy największe i najmniejsze państwa Europy
- wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice
- wyjaśnia znaczenie terminów: demografia, przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów
- wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia
- odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych
- wyjaśnia znaczenie terminu wskaźnik gęstości zaludnienia
- wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego
- wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją
- odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski
- wymienia główne skupiska Polonii
- wyjaśnia znaczenie terminu migracje wewnętrzne
- wymienia przyczyny migracji wewnętrznych
- wymienia mniejszości narodowe w Polsce
- wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe
- wyjaśnia znaczenie terminów: struktura zatrudnienia, struktura wykształcenia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo
- odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki
- odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: urbanizacja, wskaźnik urbanizacji

- odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy

- wyjaśnia znaczenie terminu miasto
- wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski
- wymienia funkcje miast

4. Rolnictwo i przemysł Polski

Uczeń:

- wymienia funkcje rolnictwa
- wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce
- wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: plon, zbiór
- wymienia główne uprawy w Polsce
- wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: chów, hodowla, pogłowie
- wymienia główne zwierzęta hodowlane w Polsce
- wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich
- dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy
- wymienia funkcje przemysłu
- wymienia źródła energii
- wymienia typy elektrowni
- wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce
- wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie

5. Usługi w Polsce

Uczeń:

- podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu komunikacja

- wyróżnia rodzaje transportu w Polsce
- wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze
- wyróżnia rodzaje łączności
- wyjaśnia znaczenie terminów: turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna
- dokonuje podziału turystyki
- wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: eksport, import, bilans handlu zagranicznego
- wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski

6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski

Uczeń:

- wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego
- podaje przyczyny kwaśnych opadów

7. Relacje między elementami środowiska geograficznego

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie terminów: powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny
- wymienia przyczyny powodzi w Polsce
- wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim
- wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast
- wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: centra logistyczne, spedycja
- wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski

8. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie terminu region

- wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski
- wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony
- wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu
- wyjaśnia znaczenie terminu mała ojczyzna
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny
- przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie
- wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny

Ocena dostateczna

1. Podstawy geografii (rozdział dodatkowy)

Uczeń:

- przedstawia różnicę między geografiami fizyczną a społeczno-ekonomiczną
- wymienia źródła informacji geograficznej
- podaje cechy kształtu Ziemi
- odczytuje wartości szerokości geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów
- podaje cechy siatki geograficznej
- określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie
- wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną
- szereguje skale od największej do najmniejszej
- podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną
- określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu
- charakteryzuje mapy ze względu na ich przeznaczenie

2. Środowisko przyrodnicze Polski

Uczeń:

- omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej

- opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy
- odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy
- wskazuje na mapie przebieg granic Polski
- omawia proces powstawania gór
- wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy górotwórcze w Europie i w Polsce
- wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce
- omawia zlodowacenia na obszarze Polski
- opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe
- porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy
- dokonuje podziału surowców mineralnych
- wymienia strefy klimatyczne świata na podstawie mapy tematycznej
- podaje cechy przejściowości klimatu Polski
- podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- rozpoznaje typy ujść rzecznych
- charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata
- opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku
- opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce
- przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski
- omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski
- omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce
- podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu
- charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce

3. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń:

- szereguje województwa pod względem powierzchni od największego do najmniejszego
- prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej
- omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016
- omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce
- omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce
- omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce
- wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce
- określa kierunki napływu imigrantów do Polski
- podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce
- charakteryzuje mniejszości narodowe i grupy etniczne w Polsce
- podaje przyczyny bezrobocia w Polsce
- porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych
- wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady
- podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną
- podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce
- podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce

4. Rolnictwo i przemysł Polski**Uczeń:**

- opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce

- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw
- wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce
- wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce
- omawia cechy polskiego przemysłu
- wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski
- lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne
- opisuje wielkość energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych
- opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w portach morskich Polski

5. Usługi w Polsce

Uczeń:

- omawia zróżnicowanie usług w Polsce
- omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce
- omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce
- omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce
- omawia czynniki rozwoju turystyki
- wymienia i wskazuje na mapie polskie obiekty, znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa UNESCO
- omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego

6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski

Uczeń:

- omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła

7. Relacje między elementami środowiska geograficznego

Uczeń:

- opisuje zjawisko powodzi
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią
- wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych
- podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim
- omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 r. i po nim
- omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych
- wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego

8. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń:

- charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych
- rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania
- wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych
- określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym
- rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności

Ocen dobra

1. Podstawy geografii (rozdział dodatkowy)

Uczeń:

- wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne
- przedstawia poglądy na kształt Ziemi
- wymienia dowody na kulistość Ziemi

- wymienia cechy południków i równoleżników
- odczytuje długość i szerokość geograficzną na globusie i na mapie
- odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych
- przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej
- wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach
- omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie
- oblicza wysokości względne
- omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie

2. Środowisko przyrodnicze Polski

Uczeń:

- oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski
- opisuje cechy różnych typów genetycznych gór
- przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata
- charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski
- omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski
- opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- omawia warunki klimatyczne w Europie
- charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce
- odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów atmosferycznych z klimatogramów
- wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry
- charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku
- wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych
- omawia funkcje lasów

- omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce
- ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego

3. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń:

- omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX wieku
- oblicza współczynnik przyrostu naturalnego
- podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce
- omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce
- oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski
- opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce
- opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce
- porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy
- omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce
- określa na podstawie danych statystycznych różnicę w strukturze zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach
- porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich
- analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy
- analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce
- charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce
- omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce

4. Rolnictwo i przemysł Polski

Uczeń:

- przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce
- przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy

- przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy
- opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w portach morskich Polski
- opisuje strukturę połowów ryb w Polsce

5. Usługi w Polsce

Uczeń:

- przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków
- omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski
- podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski
- charakteryzuje obiekty znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa UNESCO
- charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski
- przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlowego w Polsce

6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski

Uczeń:

- charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska
- podaje źródła zanieczyszczeń komunalnych

7. Relacje między elementami środowiska geograficznego

Uczeń:

- wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce
- określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników

- wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE(Odnawialne Źródła Energii) w województwach pomorskim i łódzkim
- omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy
- analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego
- wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych
- wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski

8. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń:

- wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie
- prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu
- prezentuje główne cechy gospodarki regionu
- opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
- omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł

Ocena bardzo dobra

1. Podstawy geografii (rozdział dodatkowy)

Uczeń:

- podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii
- wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą
- wyjaśnia znaczenie układu współrzędnych geograficznych
- oblicza na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość równoleżnikową i południkową
- analizuje treści map wykonanych w różnych skalach
- posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie

- omawia metody prezentacji zjawisk na mapach
- charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej
- odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów

2. Środowisko przyrodnicze Polski

Uczeń:

- rozróżnia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego oraz geopolitycznego Polski
- opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy
- określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski
- opisuje mechanizm powstawania lodowców
- wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski
- przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski
- rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski
- podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce
- opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski
- opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce
- omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku
- omawia procesy i czynniki glebotwórcze
- opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce
- opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski
- ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska

3. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń:

- omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r.

- omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy
- omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na tle struktur wybranych państw europejskich na podstawie piramidy płci i wieku
- omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski
- oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego Polsce
- charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce
- omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce
- przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy
- omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach
- omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji
- charakteryzuje przemiany współczesnych miast
- omawia problemy mieszkańców dużych miast
- analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych
- omawia przemiany współczesnych miast

4. Rolnictwo i przemysł Polski

Uczeń:

- omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce
- charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce
- porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy
- porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy
- omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej
- analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce
- określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce

- omawia problemy przemysłu stoczniowego w Polsce

5. Usługi w Polsce

Uczeń:

- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce
- określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski
- prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego
- określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy
- ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski
- ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki

6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski

Uczeń:

- analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych
- omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego

7. Relacje między elementami środowiska geograficznego

Uczeń:

- analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej
- omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki
- wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii
- analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem
- omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy
- określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy
- wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich

- opisuje zmiany, jakie zaszły w strukturze produkcji po 1989 r. w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej
- omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki
- analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie
- określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach

8. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń:

- przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu

Ocena celująca

1. Podstawy geografii (rozdział dodatkowy)

Uczeń:

- określa przedmiot badań poszczególnych nauk geograficznych
- ocenia znaczenie umiejętności określania współrzędnych geograficznych w życiu człowieka
- oblicza skalę mapy na podstawie odległości rzeczywistej między obiektami przedstawionymi na mapie
- wskazuje możliwość praktycznego wykorzystania map w różnych skalach
- interpretuje treści różnego rodzaju map i przedstawia ich zastosowanie

2. Środowisko przyrodnicze Polski

Uczeń:

- wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy
- wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski
- opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze

- wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę
- ocenia znaczenie gospodarcze rzek Polski
- analizuje główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego
- ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce
- planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody

3. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń:

- analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego
- analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie i w Polsce
- ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie
- omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej

4. Rolnictwo i przemysł Polski

Uczeń:

- przedstawia korzyści i szanse dla polskiego rolnictwa w Unii Europejskiej
- dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 r. i wyjaśnia ich przyczyny
- przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce

5. Usługi w Polsce

Uczeń:

- ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, jakie zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
- podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej

6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski

Uczeń:

- ustala na podstawie dostępnych źródeł, jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego

7. Relacje między elementami środowiska geograficznego

Uczeń:

- określa na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy teras zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce
- analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki
- identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, stylu zabudowy oraz strukturze demograficznej w strefach podmiejskich
- ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich
- wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 r. na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju
- identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju
- identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta

8. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń:

- podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej
- projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie
- wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego

- planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie
- projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności.

